Rostliny v česko-rakouském příhraničí rychle mizí. Nový přeshraniční projekt to chce změnit

9.3.2026 - | Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Jihočeská krajina a Horní Rakousko ukrývají jedny z nejcennějších přírodních klenotů střední Evropy – mozaiku luk, lesů a mokřadů, kde po staletí nacházely domov stovky druhů rostlin. Jenže toto bohatství tiše mizí. V posledních desetiletích zde druhová rozmanitost rostlin alarmujícím tempem klesá a s ní se vytrácí i tvář krajiny, kterou znaly generace před námi. Právě proto vznikl přeshraniční projekt „Rostliny podél hranice" (ATCZ00182 Cross-border plants CZ-AT, INTERREG Rakousko – Česko 2021-2027) s ambicí tento znepokojivý trend zastavit. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích a OÖ Landes-Kultur GmbH v Linci v něm spojují síly vědců, ochranářů i zapálených dobrovolníků na obou stranách hranice. Společně se zaměřují na rozsáhlé území táhnoucí se od Českého Krumlova až po Linec – od jihovýchodních hřebenů Šumavy po Weinsberský les, který přiléhá k Novohradským horám.

Biodiverzita pod tlakem

Hlavní výzvou je pokračující úbytek druhů cévnatých rostlin – a s nimi i živočichů, kteří jsou na ně navázáni. Příčinou je zejména intenzifikace hospodaření v krajině, ponechání tradičně obhospodařovaných lokalit ladem a v neposlední řadě i klimatická změna. Zatímco některé specializované a vzácné druhy rychle mizí, šíří se konkurenčně silné a často invazní rostliny. Ty vytvářejí druhově chudé porosty, které ztratily původní funkci (např. zadržování vody v krajině, útočiště a potrava živočichů).

Společná data, společná řešení

„Organismy nerespektují státní hranice. Pokud chceme biodiverzitu skutečně chránit, musíme spolupracovat přeshraničně,“ zdůrazňuje Milan Štech, vedoucí Katedry botaniky na Přírodovědecké fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Zásadním krokem je vytvoření unikátní česko-rakouské datové platformy, která propojuje dosud nekompatibilní národní databáze o výskytu rostlin. Odborníci zároveň doplňují chybějící údaje cíleným terénním výzkumem kombinovaným s využitím moderních molekulárních metod pro přesnou identifikaci významných druhů.

Projekt se zaměřuje na tzv. „vlajkové druhy“ – rychle ustupující rostliny, jejichž ochrana pomáhá zachovat i další druhy a jejich cenná stanoviště. Česko a Rakousko mají v řadě případů jiný přístup k záchraně druhů a stanovišť. Výsledkem projektu bude společná strategie ochrany rozmanitosti rostlin v regionu a konkrétní návrhy, jak zachránit nejcennější stanoviště s vzácnými druhy a jak omezit šíření těch invazních.

Věda otevřená veřejnost

Dnešní krajina je plně spjata s člověkem a řada cenných společenstev je závislá na obhospodařování. Proto nelze rozmanitost rostlin zachovat bez zapojení člověka. Cílem projektu je tedy i přímá komunikace s hospodáři, vlastníky půdy a jejich propojení s ochranou přírody. Projekt nabízí

exkurze, workshopy, přednášky i aktivity občanské vědy, do nichž se mohou zapojit lidé z široké veřejnosti, místní obyvatelé, spolky, školy apod. Veřejný datový portál https://www.floravltavadonau.eu/poskytuje aktuální informace o aktivitách projektu a obsahuje pro zájemce aktuální mapky rozšíření všech rostlin zaznamenaných ve zkoumaném území.

Příhraniční oblast jižních Čech a Horního Rakouska má mimořádnou přírodní i kulturní hodnotu. Projekt si klade ambiciózní cíl: zpomalit rychlé mizení rostlinných druhů a vytvořit dlouhodobý plán, který pomůže zachovat pestrou, živou a funkční krajinu i pro budoucí generace. *„Pojďme společně objevit a zachránit to, co nám z původní druhové bohatosti rostlin ještě zbývá*," vyzývá k zapojení veřejnosti Milan Štech.

https://www.jcu.cz/cz/univerzita/aktualne/rostliny-v-cesko-rakouskem-prihranici-rychle-mizi-novy-preshranicni-projekt-to-chce-zmenit